

CICLE: COM PLANIFICAR LA GESTIÓ DEL RESIDU TÈXTIL DEL TEU MUNICIPI

Sessió 1: Marc normatiu, contractació i experiències municipals

Data: 12 de desembre de 2025.

Format: En línia

1 BLOC 1: Marc Estratègic, Normatiu i de Futur

Aquest primer bloc proporciona un marc estratègic per a l'acció municipal en la gestió del residu tèxtil. Les ponències van analitzar la magnitud del problema, el nou marc normatiu que s'està desplegant a escala europea, estatal i catalana, i les implicacions legals que aquests canvis tenen per a la contractació pública. Aquesta base conceptual estableix el context necessari per entendre tant els reptes actuals com les oportunitats de futur.

1.1 El residu tèxtil com a nova fracció. Pilar Chiva. (Agència de Residus de Catalunya)

La ponència ofereix una diagnosi de la situació actual del residu tèxtil a Catalunya, subratllant la urgència de tractar-lo com una fracció de residu ordinària i obligatòria.

Anàlisi de la Situació Actual

La problemàtica es reflecteix en dades clau que evidencien la ineficiència del model actual:

- **Generació estimada per habitant:**
 - Prop de 20 kg/hab/any (4% dels residus municipals), una xifra que, segons les noves dades de la bossa tipus, ja supera el 6% del total de residus municipals.
- **Percentatge de recollida selectiva:**
 - Només un 13,6% del tèxtil generat es recull selectivament, equivalent a uns 3 kg/hab/any.
- **Percentatge a la fracció resta:**
 - Un 86,4% del residu tèxtil acaba a la fracció resta, representant aproximadament 17 kg/hab/any per persona.
- **Cost econòmic estimat:**
 - La gestió incorrecta de les 137.248 tones anuals de tèxtil que acaben a la fracció resta a Catalunya té un cost estimat per als ens locals de prop de 28 milions d'euros.

Avaluació de la Crisi del Sector

El sector de la gestió del tèxtil es troba immers en una "tempesta perfecta", una crisi sistèmica provocada per la confluència de diversos factors. D'una banda, la qualitat de la roba recollida és cada cop més baixa, dificultant-ne la reutilització. D'altra banda, els mercats internacionals, tant per a la reutilització (principalment a l'Àfrica) com per al reciclatge (a l'Àsia), estan completament saturats a causa de la competència de roba nova i de segona mà de baix cost. Finalment, la manca de marcs contractuals formals entre els gestors i els ens locals, que majoritàriament operen a través de convenis informals sense contraprestació econòmica, ha fet que el model sigui econòmicament insostenible.

Marc Normatiu i Obligacions

El marc normatiu està evolucionant ràpidament per abordar aquesta problemàtica, creant noves obligacions per als municipis:

- **Directiva (UE) 2025/1892:** Aquesta modificació de la Directiva marc de residus, aprovada el setembre de 2025, harmonitza a nivell europeu el règim de Responsabilitat Ampliada del Productor (RAP) per al tèxtil, estableix criteris d'ecomodulació i reconeix el paper clau de les entitats de l'economia social.
- **Llei 7/2022:** Aquesta llei estatal estableix l'obligatorietat per als ens locals d'implantar la recollida separada dels residus tèxtils abans del 31 de desembre de 2024.
- **Reial Decret sobre la RAP tèxtil:** Tot i que la llei preveia la seva implementació per a l'abril de 2025, el futur Reial Decret que regularà la RAP a Espanya es troba en fase d'anàlisi d'al·legacions, amb una previsió de publicació per al primer semestre de 2026.

Eines de Suport de l'Agència de Residus de Catalunya

Per ajudar els ens locals en aquesta transició, l'Agència de Residus de Catalunya (ARC) ha desenvolupat un seguit d'eines de suport:

- **Pacte per la Moda Circular:** Un acord voluntari que agrupa totes les baules de la cadena de valor (productors, gestors, administracions, etc.) per treballar conjuntament en la millora de la circularitat del sector.
- **Guia de Contractació:** Un document publicat per orientar els ens locals en la formalització del servei de recollida i gestió, adaptant-lo a les noves exigències legals.
- **Retorn del Cànon:** Per a l'any 2026, el retorn per tona de tèxtil recollit selectivament s'incrementa a 50 €/tona (podent arribar a 75 €/tona amb factors de ruralitat). Com a condició indispensable per rebre'l, l'ens local haurà d'acreditar que té el servei degudament contractat i que aquest li suposa un cost.
- **Models de Plecs i Estudis de Costos:** L'ARC està treballant en l'elaboració de models de plecs de licitació i en un estudi de costos del servei a Catalunya per facilitar la contractació i la futura negociació amb els Sistemes Col·lectius de RAP (SCRAP).

1.2 El rol dels Sistemes Collectius de Responsabilitat Ampliada del Productor (SCRAP). Alberto Fernández (RE-VISTE)

Alberto Fernández va presentar el paper que jugaran els SCRAP com RE-VISTE, l'entitat que representa, en l'organització i finançament de la futura gestió del residu tèxtil.

Definició i Model Operatiu

RE-VISTE és un SCRAP creat per organitzar i finançar la gestió dels residus tèxtils (roba, calçat i tèxtil de la llar) sota els principis de l'economia circular. El seu model operatiu ideal es basa en un flux de quatre etapes clau: 1) Recollida separada; 2) Preselecció per a reutilització; 3) Classificació per a reciclatge; i 4) Reciclatge final. Actualment, Espanya té una bretxa d'infraestructures crítica. Només per tractar correctament el volum que ja es recull, caldria **duplicar** la capacitat de classificació existent. Per assolir els objectius de recollida del 2035, aquesta capacitat s'hauria de **multiplicar per deu**, el que evidencia la magnitud del repte d'inversió que afronta el sector.

Principis Fonamentals ("Línies Vermelles")

RE-VISTE opera sota uns principis no negociables per garantir una gestió transparent i circular. La principal "línia vermella" és que tot el material recollit ha de passar per una planta de preselecció a Espanya. Es prohibeix explícitament la pràctica coneguda com a "venda d'original" —embalar i exportar el tèxtil recollit sense cap classificació prèvia— per evitar l'exportació de residu no tractat a tercers països.

Calendari d'Implementació

Amb la publicació del Reial Decret prevista per a mitjans de 2026, RE-VISTE estima que, un cop completat el procés d'autorització administrativa, els SCRAP podrien estar plenament operatius a principis de 2027. Aquesta fita implica disposar de convenis avançats amb les administracions i una infraestructura capaç d'assumir les operacions.

Models de Col·laboració amb Municipis

RE-VISTE està provant dos models de conveni de col·laboració amb els municipis a través de projectes pilot:

1. **Municipis amb operador existent (ex. Rubí):** El SCRAP ofereix finançament per millorar la gestió actual (recollida, transport, etc.) i adaptar-la als estàndards de qualitat i traçabilitat exigits, assegurant que tot el material passa pels processos de classificació adequats.
2. **Municipis sense servei o amb servei irregular (ex. Fortuna):** Quan un municipi no disposa de servei, el SCRAP pot organitzar-lo completament mitjançant una licitació pública per contractar la recollida, el transport i la gestió integral del residu.

Reptes i Accions en Curs

El principal repte és cultural: cal canviar la percepció ciutadana de la recollida de roba, passant d'un acte de "caritat" (on només es dona roba en bon estat) a un de "gestió de residus" (on es diposita tot el tèxtil, independentment del seu estat). Per avançar, RE-VISTE ja està desenvolupant accions com l'elaboració d'un manual de bones pràctiques per a la recollida municipal en col·laboració amb la FEMP i el disseny d'un model de contenidor unificat per a tot el territori.

1.3 Anàlisi de les possibilitats contractuals. Jesús M. Garcia (Tribunal Administratiu de Contractació Pública de Galícia)

Jesús M. Garcia va analitzar les complexitats i conflictes legals que envolten la contractació del servei de gestió de residus, amb un èmfasi especial en les noves obligacions derivades de la Llei 7/2022.

Problemes Contractuals Detectats

Els principals conflictes legals en els contractes de residus solen centrar-se en dues àrees: la subrogació de treballadors, especialment quan canvien les empreses adjudicatàries, i la determinació correcta del pressupost base de licitació, que ha de reflectir els costos reals del servei.

Anàlisi de la Disposició Addicional 19a (Llei 7/2022)

Aquesta disposició estableix una obligació legal clara i de gran impacte: els contractes de recollida, transport i tractament de residus tèxtils (i també de mobles i voluminosos) s'han d'adjudicar de manera preferent a través de contractes reservats a Empreses d'Inserció (EI) i Centres Especials de Treball d'iniciativa social (CETis). A més, especifica que **almenys el 50% de l'import d'adjudicació** ha de ser objecte d'aquesta reserva.

Conflictes Jurídics i Criteris dels Tribunals

Aquesta obligació ha generat una gran conflictivitat jurídica. Diversos tribunals administratius han hagut de pronunciar-se sobre la seva aplicació. Un dels criteris consolidats és que el percentatge del 50% es considera un **mínim obligatori, no un màxim**, de manera que un ens local pot reservar fins al 100% del contracte si ho considera oportú.

Justificació per a l'Excepció

La llei permet no aplicar la reserva, però exigeix una justificació "deguda i motivadament en l'expedient" des de l'inici del procés de licitació. Els tribunals han analitzat diversos arguments per a aquesta excepció. Les justificacions que podrien ser considerades vàlides inclouen:

- La **inexistència de mercat**, és a dir, demostrar que no hi ha EI o CETis capaços de prestar el servei a la zona.
- Que una **licitació prèvia reservada hagi quedat deserta**.
- Que el servei de tèxtil sigui una **part minoritària i no divisible d'un contracte integral de neteja o recollida de residus**, on la part principal sigui una altra.

És crucial que qualsevol justificació sigui sòlida, estigui documentada a l'expedient des del principi i no es presenti com un argument a posteriori durant un recurs.

BLOC 2: Experiències Municipals en la Gestió del Tèxtil

Un cop establert el context estratègic i normatiu, aquesta segona part de la jornada es va centrar en l'aplicació pràctica. Es van presentar les experiències de 4 municipis amb diferents models de gestió, reptes particulars i estratègies diverses per afrontar la nova realitat del residu tèxtil.

2.1 Ajuntament de Rubí: Model de gestió actual i prova pilot amb RE-VISTE. Sònia Bermejo (Tècnica en gestió de residus)

L'Ajuntament de Rubí va presentar el seu model actual i la seva participació en una prova pilot pionera que busca anticipar el futur model de gestió finançat per la RAP.

Context i Model Actual

El model de Rubí actual es basa en convenis de col·laboració amb dos operadors, **Humana i Solidança**, que gestionen un total de 76 contenidors a la via pública, a més de la recollida a les deixalleries. La ràtio de recollida actual se situa en **3 kg/hab/any**. Un repte imminent és la petició d'un dels operadors de començar a cobrar pel servei a partir de 2026 (0,25 €/kg), fet que evidencia la insostenibilitat del model actual.

La Prova Pilot amb RE-VISTE

Per afrontar aquesta situació, Rubí s'ha adherit a una prova pilot amb RE-VISTE. Els objectius clau d'aquesta iniciativa són:

- **Augmentar la recollida** per intentar assolir l'objectiu de 5 kg/hab/any.
- **Impulsar la recollida de tot tipus de tèxtil**, incloent-hi calçat i tèxtil de la llar, i no només la roba en bon estat.
- **Garantir la traçabilitat completa** del residu recollit, assegurant que no s'exporta material sense una preparació prèvia.
- **Aplicar la jerarquia de residus**, prioritzant la Prevenció, la Reutilització i, finalment, el Reciclatge.

Estratègia d'Implantació

La prova pilot anirà acompanyada d'una potent estratègia de comunicació i sensibilització amb un enfocament segmentat per arribar a diferents públics: la ciutadania general, els infants i joves, i els comerços i empreses.

2.2 Ajuntament de Vilablareix: Evolució de la recollida porta a porta (PaP). Eva Agulló (Tècnica de medi ambient)

Vilablareix va compartir la seva experiència amb la recollida porta a porta (PaP) del tèxtil, un model que ha evolucionat amb el temps i que planteja reptes específics.

Trajectòria del Model

El servei va començar amb una recollida PaP mensual programada, però va haver de transformar-se a causa de problemes com els **robatoris de les bosses** deixades al carrer i la **inviabilitat econòmica del servei** per a l'operador. Aquests factors van portar a l'adopció del model actual, que funciona **sota demanda**: els ciutadans han de sol·licitar la recollida prèviament.

Avaluació dels Resultats

El model sota demanda ha eliminat els robatoris, però ha tingut un impacte negatiu en la participació. Les dades mostren que la recollida a la **deixalleria i les campanyes de reforç biennals** als equipaments públics són significativament més efectives que el PaP. Actualment, la ràtio de recollida del municipi és de **2,48 kg/hab/any**.

Conclusions i Reptes

L'experiència de Vilablareix demostra que el model de PaP per si sol no és suficient per assolir els objectius de recollida i que és imprescindible complementar-lo amb altres accions. Malgrat combinar sistemes, el municipi encara no assoleix els objectius, la qual cosa planteja un repte obert a noves solucions.

2.3 Mancomunitat Comarca de Pamplona: Un model d'èxit basat en l'economia social. Angel Alvarez (jefe de recogida de residuos)

La Mancomunitat de la Comarca de Pamplona va presentar un model de gestió consolidat i d'èxit, basat en un compromís econòmic anual de **3.219.277 €**, que reflecteix l'escala de la seva aposta.

Factors d'Èxit del Model

Els pilars de l'èxit de Pamplona es basen en una **llarga trajectòria de col·laboració** (des de 1997) amb l'entitat d'economia social **Traperos de Emaús**, formalitzada a través d'un **contracte reservat**. Un altre factor clau és la visió estratègica de la Mancomunitat, que sempre ha considerat el tèxtil com un **recurs valuós** i no com un simple residu.

Sistema de Recollida Multicanal

L'èxit del model rau en la combinació de tres sistemes de recollida que operen de manera simultània, oferint múltiples opcions a la ciutadania:

- **Porta a porta:** Servei a demanda que inclou la **recollida a l'interior del domicili**, la qual cosa garanteix la comoditat i la qualitat del material.
- **Punts nets:** Una xarxa extensa que inclou punts nets fixos, mòbils i minipunts a zones rurals.
- **Contenidors a la via pública:** Tot i ser l'últim sistema implantat, ha resultat ser el de major èxit recent, disparant les xifres de recollida.

Gestió Integral i Resultats

Traperos de Emaús s'encarrega de tot el cicle de gestió: recollida, classificació, higienització, preparació per a la reutilització, venda a les seves botigues de segona mà i reciclatge del rebuig. Aquest model integral ha permès assolir uns resultats excepcionals:

- **Ràtio de recollida selectiva:** Se situa entre **7 i 8 kg/hab/any**, molt per sobre de la mitjana.
- **Percentatges de gestió (2023):** Del total recollit, un **17,5% es va destinar a reutilització**, un **59,3% a reciclatge** i un **23,2%** va ser rebuig.

2.4 Ajuntament de Montgat: Licitació d'un nou contracte reservat. Montserrat Ventura (Tècnica de medi ambient)

L'Ajuntament de Montgat va detallar el procés de licitació i implementació del seu nou servei de recollida de tèxtil, basat en un contracte reservat.

Característiques del Contracte

Es tracta d'un **contracte mixt de subministrament i servei**, finançat parcialment amb fons **Next Generation**. En compliment de la Llei 7/2022, el contracte es va licitar com a **reservat a Centres Especials de Treball (CET) o Empreses d'Inserció (EI)**.

Criteris d'Adjudicació

Els criteris es van dissenyar per valorar tant l'aspecte econòmic com el valor social i ambiental afegit.

Criteris d'Adjudicació	Puntuació Màxima
CRITERIS AUTOMÀTICS	(70 punts)
Oferta econòmica (Cost del servei)	35 punts
Aportació econòmica anual per la roba recollida	15 punts
Millores (contenidors i/o recollides addicionals)	20 punts
CRITERIS VALORABLES (JUDICI DE VALOR)	(30 punts)
Accions educatives i materials de campanya	5 punts
Tallers educatius	10 punts
Campanyes escolars	15 punts
<i>(Nota: L'aportació d'abonaments per a serveis socials es valorava dins d'aquest bloc)</i>	

Implementació i Resultats Actuals

Els nous contenidors s'han ubicat estratègicament en **àrees d'aportació completes**, al costat de les altres fraccions, per facilitar-ne l'ús. La implantació ha anat acompanyada d'una campanya de comunicació per informar sobre el nou servei. La ràtio de recollida actual és de **3 kg/hab/any**.

3 Conclusions de la jornada

La jornada va oferir una àmplia visió i estratègica sobre la gestió del residu tèxtil, des del marc normatiu fins a l'aplicació pràctica a nivell municipal. Les conclusions principals que es desprenen de les diferents ponències són les següents:

1. **Urgència d'un canvi de model:** La crisi del sector, marcada per la saturació dels mercats i la baixa qualitat del material, juntament amb els índexs de recollida selectiva extremadament baixos (13,6%), fan imprescindible que els municipis abandonin els convenis informals i assumeixin la gestió del tèxtil com una fracció de residu ordinària, obligatòria i amb un servei formalment contractat.
2. **El nou marc normatiu com a catalitzador:** La Llei 7/2022 i la imminent arribada de la Responsabilitat Ampliada del Productor (RAP) actuen com un doble catalitzador. Per una banda, creen noves obligacions legals (recollida separada, contractes reservats). Per l'altra, estableixen el mecanisme de finançament necessari per garantir la sostenibilitat del servei, a través del finançament dels SCRAP i dels instruments de suport com el retorn del cànon.
3. **La contractació reservada com a eina clau:** La Disposició Addicional 19a de la Llei 7/2022 no és una opció, sinó una obligació legal. Com demostra el cas d'èxit de Pamplona, la contractació reservada a entitats de l'economia social és un element central per construir un model de gestió eficient que garanteixi no només la correcta valorització del residu, sinó també un enfocament social i de circularitat completa.
4. **Importància d'un sistema multicanal:** Les experiències presentades, especialment la de Pamplona, demostren que no hi ha una única solució de recollida. L'èxit per maximitzar la captació rau en oferir a la ciutadania un sistema multicanal que combini diferents opcions còmodes i accessibles, com contenidors a la via pública, recollida porta a porta i una xarxa de punts nets o deixalleries.
5. **El repte de la comunicació i la conscienciació:** Un dels desafiaments més crítics és transformar la mentalitat ciutadana. És fonamental implementar campanyes de comunicació efectives i sostingudes en el temps per canviar la percepció del residu tèxtil, passant d'un concepte de "caritat" (on només es dona la roba en bon estat) a un de "gestió de residus", on tota la roba, calçat i tèxtil de la llar, independentment del seu estat, es diposita al punt de recollida corresponent per a la seva correcta valorització.